

BM-II.059.1.686.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6535 Pana Posła Krzysztofa Piątkowskiego „w sprawie programów wsparcia realizowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Rozwiązania przewidziane ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o rehabilitacji, skierowane są do niepełnosprawnych, czyli osób, których niepełnosprawność została potwierdzona jednym z rodzajów orzeczeń enumeratywnie wskazanych w art. 1. tej ustawy. Uzyskanie jednego ze wskazanych w komentowanym przepisie orzeczeń jest podstawą prawną nabycia statusu osoby niepełnosprawnej oraz jednocześnie warunkiem realizacji określonych uprawnień i obowiązków w ramach systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz procesu zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Merytoryczny nadzór nad wykonywaniem zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Obszarem jego działania jest po pierwsze rehabilitacja zawodowa, mająca ułatwić osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy, po drugie rehabilitacja społeczna, mająca umożliwić osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Kompetencje Pełnomocnika określono w ustawie o rehabilitacji i to na sprawach z tego zakresu skupiają się jego działania.

W związku z powyższym nie jest planowane wyodrębnienie rozwiązań odnoszących się wyłącznie do potrzeb osób starszych czy dotyczących wsparcia ich opiekunów lub wprowadzanie regulacji dedykowanych tej konkretnej grupie, w ramach ww. ustawowych kompetencji Pełnomocnika. Nie oznacza to, że beneficjentami programów resortowych Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, finansowych ze środków Funduszu Solidarnościowego, nie będą także osoby starsze, spełniające warunki uczestnictwa określone w zasadach programowych. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przewidział udzielanie wsparcia, którego beneficjentami są osoby starsze bez względu na status osoby niepełnosprawnej w rozumieniu ustawy o rehabilitacji. Informacja o realizowanych programach zawarta została w adnotacji do punktu 4. interpelacji.

Odnosząc się do punktu 3 informuję, że zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. zadaniem pracownika socjalnego jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Celem pracy socjalnej jest pomaganie osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Do głównych zadań pracownika socjalnego należy m.in. przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych I – m.in. na tej podstawie - opiniowanie wniosków o różne świadczenia. Jednakże, w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,

pracownik socjalny nie powinien osobiście potwierdzać niesamodzielnosci osób ubiegających się o wsparcie, zastępując w tym zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, w skład których wchodzi wysoko wyspecjalizowani eksperci z różnych dziedzin.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, wychodząc naprzeciw problemom wynikającym z procesów demograficznych prowadzących do starzenia się społeczeństwa, wspiera samorządy oraz inne podmioty odpowiedzialne za wypełnianie ich ustawowych zadań z zakresu pomocy społecznej poprzez realizację wielu programów, wśród których wymienić należy:

PROGRAM OPIEKA 75+ skierowany jest do gmin miejskich, wiejskich oraz miejsko - wiejskich, liczących do 60 tys. mieszkańców. Program stanowi informację zawierającą wskazówki dotyczące możliwości uzyskania przez gminy wsparcia finansowego w zakresie realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, tj. świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich.

Celem programu jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i starszych, będących zarówno osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, jak i pozostającymi w rodzinie. W ramach programu wsparcia finansowego dla gmin udziela się na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji celowej z budżetu państwa w roku bieżącym nie może przekroczyć 60% kosztów realizacji zadania. Gmina przystępująca do jego realizacji może skorzystać z dofinansowania ze środków budżetu państwa na świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, jeżeli dane świadczenie realizuje samodzielnie (tj. przez pracowników ośrodka pomocy społecznej, urzędu gminy lub innych gminnych jednostek organizacyjnych) lub zleca realizację przedmiotowego zadania organizacjom pozarządowym albo kupuje usługi opiekuńcze od podmiotów sektora prywatnego. Środki finansowe z programu mogą być przeznaczone na:

- dofinansowanie do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, którym przedmiotowe usługi były świadczone w ramach programu w latach ubiegłych i są one kontynuowane w roku 2024,
- dofinansowanie do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, którym w roku 2023 usługi te nie były one świadczone,
- dofinansowanie do zwiększenia liczby godzin usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

PROGRAM KORPUS WSPARCIA SENIORÓW - realizowany w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest elementem polityki państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Celem programu jest wsparcie finansowe gmin w zakresie organizowania usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich (Moduł I) oraz wsparcie finansowe gmin w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”, mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych (Moduł II).

Bezpośrednimi adresatami programu są wszystkie gminy w Polsce (miejskie, wiejskie oraz miejsko-wiejskie) natomiast adresatami pośrednimi osoby w wieku lat 60 lat i starsze, mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia i prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. W ramach realizacji Modułu I, gminy mogą wybrać następujące formy organizacji i realizacji usługi wsparcia:

- zlecenie realizacji usług sąsiedzkich organizacjom pozarządowym na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023.571,) w zakresie organizacji i koordynacji usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich,
- formę samodzielną, tj. przez pracowników ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych lub innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w zakresie organizacji i koordynacji usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich.

Realizacja Modułu II ma na celu wsparcie gmin w świadczeniu usług opiekuńczych na rzecz seniorów, polegających na zapewnieniu dostępu osobom starszym do „opieki na odległość”. Obejmuje zapewnienie osobom w wieku 60 lat i starszym dostępu do tzw. „opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa” wyposażonych w następujące funkcje:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- detektor upadku,
- czujnik zdjęcia opaski/urządzenia,
- lokalizator GPS,
- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja),
- funkcje umożliwiające monitorowanie czasu realizowanej opieki przez osoby świadczące usługi opiekuńcze lub pomoc sąsiedzką.

W ramach Modułu II, gminy mogą realizować usługę wsparcia poprzez:

- dofinansowanie zakupu oraz kosztów użytkowania tzw. „opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa”,
- dofinansowanie kosztów użytkowania opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa zakupionych w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów, edycja na rok 2022 - 2023.

Osoby starsze mogą być także beneficjentami programów resortowych Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej finansowych ze środków Funduszu Solidarnościowego. Warunkiem jest spełnienie wymogów uczestnictwa określonych w zasadach programowych.

Celem ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 296, z późn. zm.) było utworzenie funduszu celowego, ukierunkowanego na wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne lub finansowe osób niepełnosprawnych i finansowanie nowych zadań oraz form wsparcia osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 6 ustawy o Funduszu Solidarnościowym, środki Funduszu przeznaczone są na realizację programów rządowych i resortowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 5, w tym obejmujących realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. Na tej podstawie w 2019 r. powstały programy „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz „Opieka wytchnieniowa” (realizowane pod inną nazwą również w kolejnych latach), skierowane do dzieci i osób niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin lub opiekunów wymagających wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swojej wiedzy i umiejętności w jej sprawowaniu.

Programy zostały wprowadzone w celu wsparcia szeroko rozumianych osób z niepełnosprawnościami. W żadnym z nich nie wyszczególnia się określonych grup wiekowych, w tym osób starszych.

Informuję jednocześnie, że z chwilą wprowadzenia w życie rozwiązania systemowego w zakresie asystencji osobistej, asystencja programowa będzie realizowana na zasadzie komplementarności. Ponadto należy podkreślić, że w samym projekcie ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami uwzględniono kontynuowanie realizacji asystencji programowej, finansowanej ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami zostało zaplanowane do realizacji w ramach działania I.3.2. Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, a trwającym obecnie pracom nad systemowym rozwiązaniem w tym zakresie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznał rangę najwyższego priorytetu. Projekt ustawy o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (nr UD168) wpisano do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Ustawa wpłynie na życie ok. 100 tys. osób z niepełnosprawnościami i 500 tys. ich bliskich oraz osób stale je wspierających. Zakres podmiotowy projektowanej ustawy obejmuje osoby w wieku od 13 do 65 roku życia. Planowanym terminem przyjęcia projektu przez Radę Ministrów jest I kwartał 2025 r.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że podejmowanie działań dedykowanych seniorom jako wyróżnionej grupie społecznej, należy do właściwości Ministra do spraw Polityki Senioralnej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/